

Sygn.akt II Ca 600/13

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny - Odwoławczy w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Janusz Kasnowski (spr.)

Sędziowie: SO Barbara Jankowska - Kocon

SO Aurelia Pietrzak

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2013r. w Bydgoszczy na posiedzeniu niejawnym sprawy z wniosku

Zakładu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

przy uczestnictwie

K. J. o wpis hipoteki

na skutek apelacji wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 20 czerwca 2013r. w sprawie Kw. (...) (Dz. Kw(...))

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i utrzymać w mocy zaskarżony wpis.

Na oryginale właściwe podpisy.

II Ca 600/13

UZASADNIENIE

W dniu 19 kwietnia 2013r. referendarz sądowy dokonał w dziale (...) księgi wieczystej Kw (...) wpisu hipoteki przymusowej w kwocie 10 289,89 zł na rzecz wnioskodawcy Zakładu (...) spółki z o.o. w B., na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 2 kwietnia 2013r. o udzieleniu zabezpieczenia w sprawie o sygn. IC 1223/13 (Dz.Kw. (...)).

Wskutek wniesienia skargi na dokonany wpis przez K. J. (właścicielkę nieruchomości ujawnioną w dziale II w/w księgi wieczystej) Sąd Rejonowy w Bydgoszczy – postanowieniem z dnia 20 czerwca 2013r. - uchylił zaskarżony wpis referendarza sądowego w całości i oddalił wniosek Zakładu (...) spółki z o.o. w B. o dokonanie wpisu hipoteki.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazał, że Sąd Rejonowy w Bydgoszczy udzielił zabezpieczenia roszczenia powodowi Zakładowi (...) spółce z o.o. w B. w sprawie z jego powództwa o uznanie za bezskuteczną wobec niego czynności prawnej w postaci umowy notarialnej działy spadku, zawartej pomiędzy P. J. i pozwaną K. J. w dniu 20 marca 2003r. przed notariuszem E. O. i ujętą w Rep.(...) Na jej podstawie P. J. przeniósł nieodpłatnie na rzecz pozwanej K. J. udział wynoszący % w prawie współwłasności nieruchomości lokalowej położonej w B., ujętej w księdze wieczystej tego Sądu Rejonowego Kw Nr (...). Zabezpieczenie powództwa polegało na ustanowieniu na rzecz powódki (wnioskodawczym w niniejszej sprawie) hipoteki przymusowej na nieruchomości lokalowej ujętej w w/w księdze wieczystej do kwoty 10 289,89 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21.05.2011r. Sąd Rejonowy oceniając wniosek o wpis zabezpieczenia stwierdził w istocie, że zachodziła przeszkoda do dokonania wpisu zgodnego z wnioskiem przewidziana w art.68 ust.1 ustawy z dnia 06.07.1982r. o księgach wieczystych i hipotece (jt. w Dz.U. 121 z 2001r. poz.1361 ze zm.). Przepis

ten dopuszcza zabezpieczenie hipoteką jedynie wierzytelności pieniężnej, w tym również przyszłej. Wierzytelność dochodzona w sprawie, w której Sąd Rejonowy wydał postanowienie zabezpieczające, nie ma takiego charakteru. Sąd Rejonowy podzielił panujące w orzecznictwie sądowym i w piśmiennictwie prawniczym zapatrywanie, że nie jest dopuszczalne zabezpieczenie powództwa ze skargi paulińskiej (art.527 kc) poprzez ustanowienie hipoteki przymusowej na nieruchomości osoby trzeciej, gdyż nie jest to roszczenie pieniężne. Wskazał między innymi na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18.05.2012r. w sprawie IV CSK 560/11 z którego wynika, że prawomocny wyrok uwzględniający powództwo wierzyciela

2

przeciwko dłużnikowi i osobie trzeciej na podstawie art.527 kc - także łącznie z tytułem wykonawczym wydanym na rzecz wierzyciela przeciwko dłużnikowi - nie stanowi podstawy wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości osoby trzeciej nabytej przez nią w wyniku czynności uznanej za bezskuteczną. Jak Sąd dalej stwierdził, postępowanie o wpis hipoteki przymusowej na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia jest takim samym postępowaniem jak każde postępowanie wieczystoksięgowe, w którym Sąd ocenia dopuszczalność dokonania wpisu na podstawie dokumentów złożonych przez wnioskodawcę. W piśmiennictwie prawniczym wskazuje się, że jeżeli orzeczenie jest na tyle niepełne, że nie można dokonać wpisu z przyczyn technicznych, to Sąd winien wniosek oddalić (szerzej -patrz uzasadnienie zaskarżonego postanowienia - k.79 do 83).

W apelacji od postanowienia wnioskodawca Zakład (...) spółka z o.o. w B. domagał się jego uchylecia i utrzymania wpisu hipoteki w mocy.

Skarżący poczynił kilka zarzutów naruszenia przepisów postępowania, przytoczonych poniżej w dosłownym brzmieniu, a więc:

- art.626⁸ § 2 kpc poprzez jego nieprawidłową interpretację i zastosowanie, w konsekwencji rozszerzenie kognicji Sądu wieczystoksięgowego na ocenę zasadności wydania postanowienia o zabezpieczeniu w sprawie I C 1223/13 Sądu Rejonowego w sprawie i prawidłowości określenia sposobu zabezpieczenia;

- art.626⁹ kpc poprzez nieprawidłową interpretację i przyjęcie, że sąd wieczystoksięgowy ma własną kognicję co do oceny wykonanego postanowienia o zabezpieczeniu w sprawie I C 1223/13 Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, a tym samym może ocenić, że przeszkodą do jego dokonania są okoliczności, które zbadano w postępowaniu o udzieleniu zabezpieczenia;

- art.755§1 kpc w związku z art.747 pkt 2 kpc poprzez ich niezastosowanie, w szczególności pominięcie okoliczności, że nawet gdyby Sąd wieczystoksięgowy rozszerzył swoją kognicję tak, iż miałby prawo oceniać zasadność samego zabezpieczenia i właściwość sposobu zabezpieczenia, to przepis o innych wypadkach zabezpieczenia niż roszczenia pieniężne umożliwia zastosowanie w takich sprawach wszystkich sposobów zabezpieczenia właściwych dla roszczeń pieniężnych, w tym hipoteki przymusowej.

Podniósł też zarzut naruszenia prawa materialnego, a dokładniej:

- art.527 § 1 kc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że roszczenie zabezpieczone postanowieniem w sprawie IC 1223/13 nie jest roszczeniem pieniężnym.

W dalszej części apelacji skarżący przedstawił uzasadnienie przywołanych wyżej zarzutów (apelacja- k.87 i 88).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy podlegała uwzględnieniu. Pomijając podniesiony w niej zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów prawa materialnego (art.527§1 kpc), jako oczywiście bezzasadny, przez co nie wymagający szerszego uzasadnienia, stwierdzić należy, że pozostałe zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania zostały sformułowane bardzo nieprecyzyjnie. Jednakże z ich treści powiązanej z argumentami przywołanymi w uzasadnieniu apelacji można wyprowadzić wniosek, że zmierzały do wykazania, iż Sąd wieczystoksięgowy - przy ocenie wniosku o wpis hipoteki i złożonego postanowienia zabezpieczającego - poszedł zbyt daleko tj. przekroczył granice swojej kognicji określone treścią art.626⁸ § 1 i 2 kpc. Innymi słowy nie powinien był - zdaniem skarżącego - oceniać ani zasadności wydania przez Sąd procesowy postanowienia o zabezpieczeniu w sprawie I C 1223/13, ani poprawności przyjętego w tym postanowieniu sposobu zabezpieczenia roszczenia. Skarżący przyznał, że roszczenie w sprawie cywilnej zbudowane na bazie skargi paulianskiej (art.527§1 kc) nie ma charakteru pieniężnego, ale uważał, że przepis art.755§1kpc pozwalał Sądowi rozpoznawczemu na wykorzystanie sposobów dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych, w tym obciążenia nieruchomości pozwanego hipoteką przymusową (po myśli art.747 pkt 2 kpc).

Przystępując do oceny stanowiska apelującego od tej ostatniej uwagi stwierdzić należy, że nie jest ona trama. Przywołany przez apelującego przepis art.755 §1 kpc nie wyłącza możliwości stosowania - do zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych -sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych, ale z uwagi na istotę roszczenia pauliańskiego (jego naturę), ten sposób zabezpieczenia jest wykluczony. Zasadniczo dlatego, że hipoteka w ogólności zabezpiecza wierzytelności pieniężne, a hipotekę przymusową można ustanowić na nieruchomości stanowiącej własność dłużnika osobistego wnioskodawcy (jak stanowi art.68 ust.1 i art.109 ustawy z dnia 06.07.1982r. o księgach wieczystych i hipotece - Dz.U. 124 z 2001r. poz.1361 ze zm.). Tymczasem roszczenie zgłoszone w ramach skargi paulianskiej (art. 527 §1 kc) nie ma charakteru pieniężnego, a prawomocny wyrok w takiej sprawie uzyskany przeciwko osobie trzeciej (nie będącej dłużnikiem osobistym wierzyciela) upoważni jedynie wierzyciela do prowadzenia egzekucji z przedmiotu nabytego od dłużnika wskutek czynności prawnej uznanej za bezskuteczną (zgodnie z art.532 kc). Zatem podzielić należy zapatrywanie Sądu wieczystoksięgowego, że co do zasady nie jest dopuszczalne zabezpieczenie powództwa ze skargi paulianskiej (art. 527 § 1 kc) w drodze ustanowienia hipoteki przymusowej.

Jednak taki pogląd, choć zasadny, jest wynikiem oceny merytorycznej postanowienia zabezpieczającego, wykraczającej poza ramy orzekania Sądu wieczystoksięgowego określone w art. 626⁸ § 1 i 2 kpc. Tym samym taka ocena nie mogła zdecydować o oddaleniu wniosku o dokonanie wpisu hipoteki przymusowej na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia

4

2 kwietnia 2013r. w sprawie IC 1223/13. Postanowienie zabezpieczające zostało bowiem wydane we właściwej formie, jest jasne w treści (pełne) i prawomocne, a z racji tego, że hipoteki podlegają wpisom do ksiąg wieczystych, nie zachodziły przyczyny techniczne w jego realizacji poprzez dokonanie wpisu do wskazanej w nim księgi wieczystej. Nie stały temu na przeszkodzie pozostałe elementy podlegające badaniu, jak forma i treść wniosku o wpis oraz treść księgi wieczystej wskazanej w postanowieniu (jak wymaga w art. 626⁸ § 2 kpc). Co zaś tyczy się merytorycznej wadliwości postanowienia zabezpieczającego, na co wskazano wcześniej, to powinna być zwalczana w innej formie (choćby przewidzianej w art.742 §1 kpc).

Sąd odwoławczy podziela zapatrywanie Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 18.05.2012r. w sprawie IV CSK 560/11, do którego odwołał się także Sąd wieczystoksięgowy, że prawomocny wyrok uwzględniający powództwo wierzyciela przeciwko dłużnikowi i osobie trzeciej na podstawie art. 527 kc nie stanowi podstawy wpisu hipoteki przymusowej na nieruchomości osoby trzeciej nabytej przez nią w wyniku czynności uznanej za bezskuteczną (opublikowane w systemie informacji prawnej LEX). Upraszczając wywód można powiedzieć, że dzieje się tak, bowiem z pozytywnej treści sentencji takiego wyroku wynika jedynie stwierdzenie, że czynność prawna

zdziałana przez dłużnika z osobą trzecią jest bezskuteczna wobec wierzyciela i nie zawiera ona stwierdzenia ani o zasądzeniu świadczenia pieniężnego, ani o ustanowieniu hipoteki przymusowej określonej treści, a więc odmiennie niż postanowienie wprost przewidujące taki sposób zabezpieczenia. Jednak w tej konkretnej sprawie, ten trafny pogląd Sądu Najwyższego, nie ma zastosowania.

Z tych zasadniczych przyczyn Sąd odwoławczy uchylił zaskarżone postanowienie i utrzymał w mocy zaskarżony wpis (na podstawie art.386 § 1 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc oraz art.518¹ § 3 kpc i art.391 § 1 kpc).